

Waarom heb ik het gedaan? Omdat ik ook gek ben, even gek als jij. Maar ik ben oud en jij bent jong. Ik heb zo langzamerhand het recht om gek te zijn. Jij niet. Jij moet je verstand gebruiken. Jij moet nog dansen in de straten, jij moet je nog koesteren in de zon en denken dat de wereld van jou is. Ik eis het recht op om gek te zijn.

Jan Terlouw (*Koning van Katoren*, Lemniscaat, 1971)

(cc) 2023, Olax, De Bozige Bui
Redactie: Rutger van Halm
ISBN: 9789464806939
olax.nl

O lax

***Komt waarheid, komt
de leugen in de knel***

Een sonnettenkransenkrans

Een cover in jambische pentameter

Over deze bundel

Een sonnet is een gedicht van veertien regels.

Een sonnettenkrans is een serie van veertien sonnetten, waarvan iedere laatste regel de eerste regel van het volgende sonnet vormt, en waarvan alle eerste regels bij elkaar een vijftiende sonnet vormen: het meestersonnet.

Een sonnettenkransenkrans is een krans van veertien sonnettenkransen. Honderdzesennegentig sonnetten, veertien meestersonnetten, en één grootmeestersonnet. De eerste Nederlandstalige sonnettenkransenkrans verscheen in 2016 onder de naam *Een kruisweg van alledaags leed* (Bas Jongenelen en Martijn Neggers, uitgeverij Geroosterde hond). Twee jaar later liet ik mij door dat herculische meesterwerk inspireren, en nam ik de vorm over: tweehonderdelf sonnetten, gebundeld in één handzaam boekje. Dat is inmiddels in een herziene versie uitgebracht met de naam *De argumenten liegen er niet om*. Maar daar liet ik het niet bij: sindsdien bracht ik sonnettenkransenkrans na sonnettenkransenkrans uit.

De bundel die u nu in handen heeft is dan ook het tiende deel van een sonnettenkransenkransenkrans: zevenentwintighonderdvierenveertig sonnetten, honderdzesennegentig meestersonnetten, veertien grootmeestersonnetten, en één oppergrootmeestersonnet. Uiteindelijk zal het gehele werk uit veertien delen bestaan.

De stijl is voor de hele reeks vastgelegd: jambische pentameters, drie gekruiste kwatrijnen en een gepaard distichon, en enkel mannelijk rijm.

Het verhaal dat *Komt waarheid, komt de leugen in de knel* vertelt is geen origineel verhaal: het is in 1971 geschreven door Jan Terlouw en door Lemniscaat uitgebracht onder de naam *Koning van Katoren*. Waarom ik dat boek herschreven heb? Het antwoord daarop is drieledig. Ik wilde heel graag, zoals ik als liedjeszanger ook zo vaak deed, een nummer van iemand anders in mijn setlist opnemen; een cover spelen. Ik speelde ook al een tijdje met het idee om iets over politiek te schrijven, en het D66-gedachtegoed komt aardig overeen met mijn voorkeuren. Als derde wilde ik heel graag een kinderboek schrijven. U zal in dit boek dan ook geen scheldwoorden vinden, zoals die in de andere delen u wel eens om de oren kunnen vliegen, en ik heb gepoogd niet al te veel moeilijke woorden te gebruiken. Als het goed is, zou u dit boek moeten kunnen voorlezen aan een kind van 8 jaar of ouder (je kan nooit te vroeg beginnen met sonnettenkransenkransen).

Ik heb nog niet eerder met zo veel plezier aan een boek gewerkt. Ik hoop dat dat doorklinkt voor wie het leest.

10.1. Komt waarheid, komt de leugen in de knel

10.1.1.

Komt waarheid, komt de leugen in de knel
Dat was het motto van de oude man
De donder klinkt knalhard, de bliksem fel
De koning denkt: oké, dit is het dan
Hij was een koning van gerechtigheid
Maar ook, vooral, van vuurwerk in de lucht
Dit onweer is hem een festiviteit
Katoren hoort niks van zijn laatste zucht
Katoren is een land niet ver van hier
Dat onder deze koning nooit eens leed
Hij was een koning van oprecht plezier
En hij heeft niks gedaan wat hem ooit speet

De leugen rekt zich uit; de waarheid lacht
De koning gaat de pijp uit, deze nacht

10.1.2.

De koning gaat de pijp uit, deze nacht
En enkele minuten verderop
Wordt Stach geboren. Niks niet stil en zacht
Maar met gekrijs, gesputter en geschop
't Is nu al een meer dan vrijmoedig kind
Dat als de donder en de bliksem klinkt
't Is voorbestemd tot grootse zaken, vindt
Het echtpaar met hun ouderlijk instinct
Ze zouden er helaas geen zier van zien
Omdat het noodlot beide ouders vond
De moeder kreeg misschien een dag of tien
De vader nipt tot aan de morgenstond

Het zou niet Stach zijn schuld zijn... of toch wel?
Zijn dood was niet oneerlijk, en wel snel

10.1.3.

Zijn dood was niet oneerlijk, en wel snel:
Stachs vader werd door de ministerraad
Gevraagd de vlag te steken en de bel
Te luiden zoals dat in wetten staat
Dat moet gebeuren als de koning sterft
Degene die het eigenlijk moest doen
Had een verkoudheid van het weer geërfd
Dus viel de klus op pa, met zijn fatsoen
Die had die nacht natuurlijk haast geen oog
Gesloten, dus hij lette niet echt op
En stapte naast de reling, waar hij vloog
Totdat hij landde, bovenop zijn kop

Het lot had hem fataal ten val gebracht
Stachs moeder had het nieuws niet echt verwacht

10.1.4.

Stachs moeder had het nieuws niet echt verwacht
Ze was nog half herstellend van de klap
Van acht pond levend vlees door haar geslacht
Dit was voor haar een iets te grote stap
Ze had gewoon geen honger meer, geen dorst
Het ging niet goed met haar herstel, en Stach
Kreeg niet genoeg te eten van haar borst
Ze haalden hem bij haar vandaan (dat mag)
Daarna ging alles helemaal kapot
Tot op een woensdagmorgen, 's ochtends vroeg
Ook zij de geest gaf. Nu is zij bij God
Het kraambed werd haar sterfbed, sneu genoeg

Wie vormt dan nu de kleine Stachs gezin?
Wie vult hierna dan die positie in?

10.1.5.

Wie vult hierna dan die positie in?
De koning had geen nageslacht, helaas
Geen koningszonen, -dochters net zo min
Geen neefjes, nichtjes... wie wordt dan de baas?
Katoen is in rouw om zijn verlies
En menig burger laat oprecht een traan
Een koning ligt niet zomaar voor 't verkies
Maar hier moet toch iets aan worden gedaan
Ministers Regtoe, Zuiver en Pardoes
Collega's Walsen, Broeder en De Seer
Ze stijgen boven het gekonkelfoes
En strijken halfstokvlag, en met de eer

De macht gepakt, Katoen overziend
't Zijn zes ministers, niemand echt te vriend

10.1.6.

't Zijn zes ministers, niemand echt te vriend
Minister Regtoe is van Eerlijkheid
Hij liegt nooit, heeft hij handig uitgekiend
Dan Walsen, die is altijd stipt op tijd
Zijn ministerie is van Regelmaat
En Orde. Broeder is van Deugd: hij leest
Graag anderen de les, waar hij ook gaat
Pardoes, van IJver, werkt van al het meest
Dan Zuiver, voor wie Reinheid alles is
Geboren met een schuurspons in de mond
De Seer slaat dat de plank behoorlijk mis
Voor Ernst zijn grapjes toch al gauw te bont

Ze fronsen allen wenkbrauw tot aan kin
Ze hebben geen festiviteitenzin

10.1.7.

Ze hebben geen festiviteitzin
Zoals de oude koning zeker had
“Er is geen koning en geen koningin
Dus ook geen Koningsdag.” En dat was dat
Gedaan met vuurwerk. Ook met Oud & Nieuw
Mocht er geen ene vuurpijl in de lucht
Minister Broeder, in een interview:
“Men moet het kunnen horen als men kucht
Dus klappertjes en voetzoekers? Niet meer!
Katoren is op dit front het modernst”
Veel bijval krijgt hij van meneer De Seer:
“Die keukenmeiden snappen niets van ernst!”

Door één man wordt daar zachtjes om gegriemd
Het is Gervaa, die hen (en Stach) nu dient

10.1.8.

Het is Gervaa die hen en Stach nu dient
Hij is Stachs vaders broer, betaalt diens tol
En Stach is goed gezond gezeventiend
Met oom Gervaa in deze ouderrol
Waar hij verlegen is, is Stach brutaal
Zo is hij door zijn oompje opgevoed
Zo wordt een mens de held van een verhaal
De dapperheid zit Stach nu in het bloed
Gervaa dient ook de heren van de raad
Daar is hij onderdanig en beleefd
Hij droomt dat Stach ooit op zijn werkplek staat
En alle touwtjes daar in handen heeft

Al vijftig jaar maakt hij zich voor hen sterk
Hij krijgt een ridderorde voor zijn werk

10.1.9.

Hij krijgt een ridderorde voor zijn werk
Met nauwelijks fanfare of bombast
Hij is dan ook geen raadsheer, maar een klerk
Hij speelt beleefd alsof hij is verrast
“Tja, vijftig jaar, Gervaa! Proficiat!”
“En kan de raad misschien iets voor jou doen?”
Vraagt hem De Seer. “Jazeker is er wat”
Vertelt hij, schuchter kijkend naar zijn schoen
“Mijn jonge neefje Stach, nu zeventien
Zou graag eens met u praten.” “Wat? Nee. Nou,
Ik heb daar heel geen tijd voor, bovendien!”
“Ik wel,” zegt Regtoe, eerlijkeidsgetrouw

“Laat hem maar komen dan, die jonge dwaas”
Stach stelt zich voor: “Ik ben uw nieuwe baas”

10.1.10.

Stach stelt zich voor: "Ik ben uw nieuwe baas
Mijn vraag is nu: hoe fiksen we die boel
Hoe word ik koning?" Was hij Sinterklaas
Viel Regtoe nog niet minder van zijn stoel
"Dit wordt je dood," bitst hij, eenmaal weer bij
"Vraag mij iets nieuws, dan geef ik dat verhaal
Aan de ministers door." Stach kijkt haast blij
"Hoe word ik koning?" vraagt hij andermaal
"Waarom zou jij dat nu toch willen zijn?
Wat is er mis met hoe de raad regeert?
Het is toch manegeur en rozenschijn?"
"Jawel, maar in mijn hoofd klinkt dat verkeerd"

"Zeg jij dat wij ons werk niet doen, jij vlerk?"
Hij zegt: "Het gaat belabberd, naar ik merk"

10.1.11.

“Hij zegt: ‘Het gaat belabberd, naar ik merk’
Het hondsbrutaal stuk hondsbrutaliteit!”
“Gooi hem maar van de toren van de kerk!”
Zegt Walsen. “Dat kost ook veel minder vlijt
Dan één van de alternatieven,” meent
Pardoes, die van de snelle aanpak houdt
Het duo Regtoe/Zuiver houdt getraind
De voeten bij hun stuk: de dood is fout:
“Laat hem nu eerst maar zeven taken doen!”
“We kunnen hem verbannen!” roept De Seer
Ook Broeder ziet dat plan als kampioen
Dat wordt dus duidelijk de teerling weer

Stach heeft hiervan geen ene weet, helaas
Zijn lot ligt nu in handen van Gervaas

10.1.12.

Zijn lot ligt nu in handen van Gervaaas
Bij 1 of 2 gaat neeflief voor de bijl
Bij 3 of 4, dan, volgens het relaas
Wordt Stach verbannen. Jemig. Onderwijl
Bij 5 of 6 dus zeven taken. Poeh!
Gervaaas moet gooien van de herenclub
Zijn handen beven van de spanning. “Toe
Niet langer nu gewacht! Omhoog die cup!”
De beker wordt getrokken. “Zes!” “Yes!” “Och...”
De opdrachten! Niet dood, niet outgecast!
Gevraagd naar zijn reactie, zegt het joch:
“Ik heb het nooit gedaan, dus kan het vast”

Dat wordt nog wat voor Stach, dra koning zijnd
Die jongen heeft het bij het rechte eind

10.1.13.

Die jongen heeft het bij het rechte eind
Als men hem smeekt: "Ach, zie er toch vanaf"
Bedankt hij voor de raad, zeer onverfijnd
Maar noemt hij ervan afzien hem te laf
"Vertel me maar, wat wordt mijn eerste taak?"
"Je mag naar het noordoosten van het land
In Decibel, want daar klinkt het gekwaak
Van vogels. Breng dat maar aan je verstand
Kwajongen!" zegt De Seer. Stach zwijgt brutaal
En buigt dan iets te overdreven diep
Hij kletst het aan de pers door, allemaal
Die toen hij buiten kwam al naar hem riep

Zoals die jongen met de kranten geint...
Omdat de waarheid in het licht verdwijnt

10.1.14.

Omdat de waarheid in het licht verdwijnt
Pakt heden in zijn hutje onze Stach
Die heel de politiek graag ondermijnt
Zijn biezen; zegt zijn hondje goeiedag:
“Blijf jij maar bij Gervaas, Vlot, want je weet
Maar nooit hoe eng die vogels wel niet zijn”
Vlot luistert braaf, dus zonder grom of beet
Van dien, kan Stach vertrekken naar zijn trein
Met al de spullen in zijn weekendtas
Geniet hij van het openbaar vervoer
De Seer gaf hem een kaartje tweedeklas
Van Wiss naar Decibel (maar niet retour!)

Daar gaat hij, spoorlags en op sprong en stel
Komt waarheid, komt de leugen in de knel

10.1.M.

Komt waarheid, komt de leugen in de knel
De koning gaat de pijp uit, deze nacht
Zijn dood was niet oneerlijk, en wel snel
Stachs moeder had het nieuws niet echt verwacht
Wie vult hierna dan die positie in?
't Zijn zes ministers, niemand echt te vriend
Ze hebben geen festiviteitenzin
Het is Gervaa die hen én Stach nu dient
Hij krijgt een ridderorde voor zijn werk
Stach stelt zich voor: "Ik ben uw nieuwe baas"
Hij zegt: "Het gaat belabberd, naar ik merk"
Zijn lot ligt nu in handen van Gervaa

Die jongen heeft het bij het rechte eind
Omdat de waarheid in het licht verdwijnt

10.2. Omdat de waarheid in het licht verdwijnt

10.2.1.

Omdat de waarheid in het licht verdwijnt
Verdwijnt ook Stach in deze nieuwe stad
Hij voelt zich er niet thuis, nog, dus hij seint
Naar een agente, maar die trekt zich dat
Niet aan. Dan Google Maps maar? Geen signaal
Hoe weet hij dan waar het stadhuis is? Oeps!
Slecht voorbereid, Stach!, denkt hij, internaal
Tot nu toe is zijn missie niet veel soeps
Hij dwaalt wat door de straten. Mooie buurt
Vindt hij, maar toch, een stadhuis ziet hij niet
Als hij zo naar het volk rondom hem tuurt
Snapt hij ineens waarom het hem niet ziet

Er zit wat om hun oren gedrapeerd
Stach snapt nu waarom hij wordt genegeerd